

Handläggare: L. Frej

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa – Remiss från kommunstyrelsen dnr 325-2740/2009

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden beslutar att som sitt yttrande till kommunstyrelsen överlämna detta tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering

Skärholmen den 8 mars 2010

Britt-Marie Stenborg
Tf. stadsdelsdirektör

Lena Thorson
Avdelningschef
Individ och familj

Bakgrund

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen (SAF) och utbildningsförvaltningen har utarbetat förslag till riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Kommunstyrelsen har begärt stadsdelsnämndens yttrande med anledning av förslaget, *bilaga 1*.

SAF och utbildningsförvaltningen har haft i uppdrag att kartlägga brister i samverkan mellan skola och socialtjänst och ta fram konkreta förslag till nya arbetsformer och stadsgemensamma riktlinjer. Till arbetsgruppen bestående av tjänstemän från båda

förvaltningarna har funnits en referensgrupp med representanter för grundskolan, gymnasieskolan, elevhälsan och stadsdelsförvaltningar.

Förslaget till riktlinjer omfattar samverkansformer, samverkansområden och samverkansöverenskommelse mellan stadens skolor och stadsdelsnämndernas verksamheter. Inom några samverkansområden behövs mer detaljerade anvisningar för hur samverkan ska ske och arbetsgruppen kommer under första kvartalet 2010 att ta fram *stödmaterial* avseende sekretessfrågor, utredningsansvar, barn/unga med insatser från skola och socialtjänst, övergång förskola-skola, korttidstillsyn och elever med funktionsnedsättning. För att kunna följa upp resultatet av en samverkansöverenskommelse föreslås även att en eller flera indikatorer tas fram.

Sammanfattning av ärendet

Det är väl belagt i forskning och av erfarenhet att barn utvecklas mest gynnsamt om alla vuxna runt barnet samverkar. Det är också belagt i forskning att bra utbildning är en av de viktigaste faktorerna för att barn ska få en god uppväxt och ett bra vuxenliv.

Lagstiftning

Bestämmelser om samverkan och samarbete finns i flera lagar vars verksamhetsområden gäller barn och ungdomar, i förvaltningslagen, socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och skollagen. Flera myndigheter och nämnder har således ansvar för att samverka i frågor som rör barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. För att uppnå en god samverkan krävs att de olika verksamheterna arbetar aktivt för att skapa och vidmakthålla kunskap om varandras verksamheter.

I Stockholm finns ett stort utbud av kommunala och fristående skolor och många elever går inte i skolan i sin närmiljö. För att samverkan mellan skola och stadsdelsnämnder ska fungera krävs en likartad struktur både på övergripande nivå och individnivå. Skolorna kan i annat fall riskera att förhålla sig till 14 stadsdelsförvaltnings olika samverkansstrukturer. För att socialtjänsten ska kunna fullgöra det yttersta ansvaret för barn som far illa finns en anmälnings- och uppgiftsskyldighet (SoL kap 14 § 1) för verksamheter som berör barn och unga t.ex. skolan. Det är därför betydelsefullt att alla har god kunskap om varandras ansvar, skyldigheter och befogenheter.

Brister i samverkan

Nya former för samverkan har varit aktuellt sedan skolorna övergick från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden den 1 juli 2007. Möjligheten att välja skola och

etableringen av friskolor har aktualiserat behovet av nya samverkansformer eftersom många barn inte går i skolan i sitt närområde. Samverkan mellan fristående skolor och stadsdelsnämnderna saknas liksom med gymnasieskolorna, både fristående och kommunala. Ett område som behöver utvecklas är samverkan med de fristående skolorna.

SAF:s och utbildningsförvaltningens förslag

Samverkan mellan skola och socialtjänst m.fl bör utgå från ”Strategi för samverkan kring barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa” (Socialstyrelsen) och de framgångsfaktorer som där identifierats för samverkan. Av strategin framgår att en god samverkan förutsätter *styrning, struktur och samsyn*. Strategin konstaterar att styrning är det mest centrala och att den politiska och administrativa ledningen aktivt måste ta ställning för samverkan. Stabil samverkan kräver också struktur för att överbygga skilda regelsystem, ett gemensamt mål och en definierad målgrupp.

Alla skolor inom stadsdelsförvaltningens område, kommunala och fristående grundskolor och gymnasier, ska delta i samverkan. Skolorna samverkar på övergripande och förebyggande nivå med den stadsdelsförvaltning där skolan ligger och på individnivå med den stadsdelsförvaltning där eleven är folkbokförd.

Målsättningen är att samverkan ska ske på ett likartat sätt över hela staden. Som en gemensam basnivå/miniminivå föreslås ett antal *samverkansområden*, som sammanförs i en samverkansöverenskommelse. Överenskommelsen är utformad som en struktur för vilka frågor som ska avhandlas, vilka möten som ska förekomma och hur ofta. Arbetsgruppen föreslår, för att uppnå högre kvalitet, att även polis och det lokala föreningslivet ska vara representerat i ett övergripande samverkansforum. Samverkansöverenskommelser bör tecknas med både kommunala och fristående skolor och gymnasier inklusive särskolan.

Föreslagna samverkansområden

De samverkansområden som beskrivs i förslaget är samarbete i generella frågor, övergång förskola- skola/särskola, barn och ungdomar som far illa, barn och ungdomar i behov av särskilt stöd, barn/ungdomar med insatser, brotts- och drogförebyggande arbete, säkerhetsarbete, uppföljning. *Utförlig beskrivning finns i remissens bilaga 1.* Den övergripande samverkan som beskrivs under rubriken ”samarbete i generella frågor” är en förutsättning för hela samverkansstrukturen.

Skärholmens organisation för samverkan

I samband med att skolan överfördes till utbildningsförvaltningen blev behovet av organisation för samarbetet inom och utom stadsdelen aktuellt. Ett förslag till struktur

togs fram, vilket förankrades hos samtliga chefer i stadsdelens verksamheter, hos cheferna för utbildningsförvaltningen och de fackliga organisationerna.

Sedan hösten 2007 finns en struktur för *samverkansforum* i Skärholmens stadsdelsförvaltning, beslutad av stadsdelsnämnden. Deltagare i samverkansfora är socialtjänst, förskola, skola, fritid, polis, landsting. Även fristående skolor och förskolor ingår. Samverkansfora finns i varje stadsdelsområde för barn i åldrarna 0-11 och 12-19 år. Dessutom finns ett övergripande samverkansforum för chefer och en styrgrupp bestående av avdelningschefen för förskolan, avdelningschefen för individ och familj, en rektor och närpolischefen. *Se bilaga 2.*

Under 2009 genomfördes 31 samverkansfora inklusive övergripande för chefer. Uppföljningar har gjorts i form av fokusgrupper och enkäter. Föregående års uppföljning visade att utvecklingen gått framåt. T.ex. har återkoppling från samverkansfora till verksamheterna tagit form. Rutiner för anmälan från förskola/skola och fritid till socialtjänsten har utarbetats. Under 2010 gör forskare vid Örebro universitet en vetenskaplig processutvärdering av hur samverkan mellan berörda aktörer fungerar och om samverkansmodellen bidrar till en bättre kvalitet på samverkan. Utvärderingen beräknas vara klar i maj.

En lokal samverkansöverenskommelse, som gäller från 2010, har träffats mellan stadsdelsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, landstinget, polisen och fristående förskolor och skolor, *se bilaga 3*. För innevarande år har samverkansforum valt som utvecklingsområde att öka föräldrasamverkan och föräldradiologen.

Förvaltningens kommentarer och synpunkter

I Skärholmen finns sedan några år tillbaka en väl fungerande modell för samverkan med olika verksamheter inom och utom förvaltningen - socialtjänst, förskola, skola, fritid, polis, landsting. Det finns ett övergripande samverkansforum för chefer och en styrgrupp. En skriftlig samverkansöverenskommelse har gjorts och gäller från 2010. Samverkansvinsterna har vid uppföljning beskrivits utifrån effektivitet, förbättrade handläggningsrutiner, utvidgat nätverk och ökad kunskap om andra verksamheters arbete. Att få till stånd verkningsfull samverkan är en långsiktig process och det finns fortfarande områden som brister och behöver förbättras.

Förvaltningen är positiv till den struktur och grundtanke som presenteras i förslaget till riktlinjer för samverkan. Vi vill dock understryka vikten av att en samverkansorganisation förutom socialtjänst, förskola och skola även bör omfatta fritidsverksamheter,

landstinget och polisen. Strävan mot en gemensam helhetssyn och samordning av insatser från alla som möter barn och ungdomar i sina verksamheter bör vara i fokus för samverkansarbetet. Förvaltningen delar uppfattningen om att styrning är viktigt och att cheferna har en nyckelroll i detta sammanhang.

Förslaget framhåller att samverkan med de fristående skolorna behöver utvecklas och att överenskommelser ska tecknas även med dessa och med kommunala gymnasieskolan. Vi instämmer i detta. I Skärholmen inbjöds från starten alla fristående förskolor och skolor till samverkansforum och finns även med i samverkansöverenskommelsen. Erfarenheten hittills är att vissa deltar i samverkansfora, andra i mindre omfattning eller inte alls. Anledningen kan vara att intresset för lokal samverkan inte är lika stort från fristående skolor, eftersom många elever inte kommer från närområdet utan från andra delar av staden. Däremot tar skolorna ofta initiativ till samarbete när det rör särskilda händelser i området. Gymnasiet är också inbjudna till samverkansforum och får del av protokollen, men har hittills inte deltagit.

Av förslaget framgår att arbetsgruppen ska ta fram detaljerade anvisningar i form av stödmaterial för vissa samverkansområden, vilket är utmärkt. I stadsdelsförvaltningen finns skriftliga rutiner och handlingsplaner t.ex. angående övergång förskola-grundskola, anmälan från skolan till socialtjänsten, sekretess m.m. Vi har regelbundna möten för tidig samverkan i form av Internt forum (samordning av stadsdelens olika resurser för barn och unga med stora hjälpbehov) och en lokal BUS-överenskommelse. Vi har även ett aktivt lokalt Brå, som leds av stadsdelsnämndens ordförande. Eftersom utarbetade rutiner sannolikt finns i många förvaltningar ser vi gärna att SAF och utbildningsförvaltningen i detta sammanhang samråder med stadsdelarna.

Sammanfattningsvis stödjer förvaltningen förslaget till riktlinjer som struktur och basnivå för samverkan, vilken ger utrymme för lokala variationer. Förvaltningen ser inga hinder att anpassa nuvarande organisation till de föreslagna riktlinjerna och införliva delar som saknas eller behöver förbättras. Vi delar uppfattningen om att det är viktigt med en likartad struktur för samverkan inom staden.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden som sitt yttrande överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Bilagor

Bilaga 1 Remiss från kommunstyrelsen

Bilaga 2 Organisationsöversikt för samverkansforum i Skärholmen

Bilaga 3 Skärholmens lokala samverkansöverenskommelse

